

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 507/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľa (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Radoslavom Olijášom, Ph.D., advokátom, Záhradnícka 36, Bratislava, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v dovolacom konaní, t. č. bez spisovej značky, nasledujúcom po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 75/2021-47 z 30. novembra 2021, ktorým bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní, t. č. bez spisovej značky, nasledujúcom po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 75/2021-47 z 30. novembra 2021, ktorým bolo zrušené uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020 a vec vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka navrhuje prikázať najvyššiemu súdu v predmetnom konaní konať bez zbytočných prietahov, priznať jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že matka sťažovateľky ([REDAKOVANÉ]) podala 4. novembra 2008 na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) proti žalovanej Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky žalobu o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu na tom skutkovom základe, že zo strany orgánov činných v trestnom konaní došlo v trestnom konaní k zaisteniu 143 ks zlatých mincí vysokej

numizmatickej hodnoty, ktoré po skončení trestného konania jeho zastavením orgány činné v trestnom konaní vlastníčke (matke sťažovateľky) týchto zlatých mincí nevrátili. Okresný súd konanie viedol pod sp. zn. 21 C 209/2008. Rozsudkom okresného súdu č. k. 21 C 209/2008-168 z 10. novembra 2009 (ďalej len „prvý rozsudok okresného súdu“) bola žalovaná Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky zaviazaná zaplatiť matke sťažovateľky sumu 234 515,04 eur s príslušenstvom, ako aj na náhradu trov konania; proti žalovanej Slovenskej republike zastúpenej Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky okresný súd žalobu zamietol.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom tak, že vo vyhovujúcej časti prvý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že návrh zamietol, a v zamietajúcom výroku rozhodnutia ho potvrdil. Predmetné rozhodnutie odvolacieho súdu napadla pôvodná žalobkyňa dovolaním, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 5 Cdo 189/2010 z 24. mája 2011 tak, že rozsudok krajského súdu č. k. 2 Co 12/2010-205 z 2. júna 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Následne krajský súd uznesením č. k. 2 Co 282/2011-251 z 31. októbra 2012 prvý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Matka sťažovateľky zomrela [REDAKOVANÉ], a preto z titulu univerzálnej sukcesie na strane žalobkyne sťažovateľka vstúpila do konania ako žalobkyňa (jediný dedič).

6. Okresný súd po vrátení veci nariadil štyri pojednávania, na ktorých bolo doplnené dokazovanie, a vo veci rozhodol druhýkrát rozsudkom č. k. 21 C 209/2008-390 z 25. apríla 2014 (ďalej len „druhý rozsudok okresného súdu“), ktorým bola žalovanej Slovenskej republike zastúpenej Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 234 515,04 eur s príslušenstvom; vo zvyšku bola žaloba zamietnutá.

7. Proti druhému rozsudku okresného súdu podali odvolanie obe procesné strany. Vec bola predložená krajskému súdu 19. septembra 2014.

8. Po márnom vyčerpaní opravných prostriedkov na odstránenie zbytočných prietáhov v postupe krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 700/2014 podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť pre porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 643/2016-38 zo 16. novembra 2016 rozhodol, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Co 700/2014 a sp. zn. 2 Co 702/2014 (konanie sp. zn. 2 Co 702/2014 bolo odvolacie konanie proti procesnému uzneseniu súdu prvého stupňa v konaní sp. zn. 21 C 209/2008, pozn.) porušené boli; krajskému súdu prikázal, aby v označených konaniach konal bez zbytočných prietáhov, sťažovateľke priznal finančné zadostučinenie vo výške 2 000 eur a rozhodol o trovách konania.

9. Následne krajský súd uznesením č. k. 2 Co 700/2014-450 z 28. februára 2017 druhý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 727/2017-54 z 31. januára 2018, v ktorom vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 700/2014 z 28. februára 2017, súčasne toto uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

10. Krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v predmetnom náleze rozhodol rozsudkom č. k. 2 Co 55/2018-559 z 24. októbra 2018 tak, že druhý rozsudok okresného súdu potvrdil.

11. Na podklade dovolania podaného žalovanou zastúpenou Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky najvyšší súd uznesením č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020 zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 2 Co 55/2018-559 z 24. októbra 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Proti už uvedenému zrušujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka 3. februára 2021 ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. I. ÚS 75/2021-47 z 30. novembra 2021 tak, že uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, toto uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a uložil najvyššiemu súdu povinnosť nahradiť trovy konania.

13. Listom č. k. Spr. 607/21 z 9. decembra 2021 najvyšší súd požiadal právneho zástupcu sťažovateľky o oznámenie čísla bankového účtu na účely zaplatenia trov konania v súlade s už citovaným nálezom ústavného súdu, ktoré následne zaplatil.

14. Po doručení nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 75/2021-47 z 30. novembra 2021 sa sťažovateľka sťažnosťou zo 7. februára 2022 adresovanou predsedovi najvyššieho súdu domáhala odstránenia zbytočných prietahov v dovolacom konaní a žiadala, aby najvyšší súd o dovolaní žalovanej proti rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 55/2018-559 z 24. októbra 2018 rozhodol.

15. Na uvedenú sťažnosť reagovala podpredsedníčka najvyššieho súdu upovedomením o vybavení sťažnosti č. k. Spr. 220/22 z 10. februára 2021, ktorým ju vyhodnotila ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľky

16. Sťažovateľka uviedla, že najvyšší súd je úplne nečinný a ani nevyvíja žiadnu aktivitu smerujúcu k tomu, aby si vyžiadal a dal predložiť spis od okresného súdu a rozhodol o dovolaní, hoci mu je známy nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 75/2021-47. Z upovedomenia o vybavení sťažnosti podpredsedníčkou najvyššieho súdu tiež vyplýva, že s danou situáciou je oboznámená a vie, že treba spis najvyššiemu súdu predložiť a rozhodnúť o dovolaní. Sťažovateľka nerozumie, prečo najvyšší súd bez rozhodnutia v zmysle nálezu ústavného súdu vracal u neho neskončenú vec súdu prvej inštancie aj so spisom. Podľa sťažovateľky sa vec po náleze ústavného súdu vracia do štádia dovolacieho konania, ktoré je úplne v kompetencii najvyššieho súdu, a nie je z hľadiska posudzovania zbytočných prietahov podstatné, na ktorom súde je spis, najvyšší súd si ho má *ex officio* vyžiadať, starať sa o to, aby mu bol bez prietahov predložený, a aj bez prietahov rozhodnúť o dovolaní.

17. Sťažovateľka zastáva názor, že najvyšší súd vydaním uznesenia č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020 vyvolal nutnosť podania ústavnej sťažnosti proti nemu, ktorej ústavný súd

vyhovet, a tak v dôsledku uvedeného postupu a rozhodovania najvyššieho súdu nebol dosiahnutý účel zakotvený v čl. 17 základných princípov CSP, ktorým je rýchlosť a bezprieťahovosť konania, ale, naopak, priebeh dovolacieho konania sa opätovne spomalil. V prípade, ak by najvyšší súd postupoval v súlade s účinnou právnou normou, konanie by bolo už dávno právoplatne skončené.

18. Pri zohľadnení kritérií, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa názoru sťažovateľky nejde o vec náročnú na rozhodnutie, keďže náhrada škody je bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, judikatúra súdov je dlhodobo stabilná, ľahko dostupná a relatívne často publikovaná v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, rieši aj právne otázky rovnaké, ako sú v danom konaní.

19. Z hľadiska správania účastníka konania podľa sťažovateľky nie je možné jej ako žalobkyni a ani pôvodnej žalobkyni vyčítať žiadne spomaľovanie priebehu konania, naopak, sťažovateľka vyvíjala aktivitu smerujúcu k tomu, aby súdy konali bez prieťahov.

20. K postupu najvyššieho súdu sťažovateľka uviedla, že samotná celková dĺžka civilného konania už predstavuje bežná 14 rokov, čo evidentne spadá do kategórie tzv. extrémnych prieťahov v konaní. Vec bola predložená najvyššiemu súdu na účely rozhodnutia o dovolaní 21. augusta 2019, najvyšší súd rozhodol zrušujúcim uznesením 30. septembra 2020 (za vyše 1 rok a 1 mesiac) a 27. októbra 2020 vrátil spis okresnému súdu. Konanie o ústavnej sťažnosti trvalo od 3. februára do 10. decembra 2021, t. j. 10 mesiacov, a odvtedy (takmer 11 mesiacov) je najvyšší súd úplne nečinný. Sumárne vyjadrené najvyšší súd vyvolal zbytočné prieťahy v štádiu dovolacieho konania trvajúce už takmer 3 roky a 1 mesiac, vec teda nie je s konečnou platnosťou rozhodnutá.

21. Sťažovateľka tiež uviedla, že z hľadiska predmetu sporu a významu pre sťažovateľku rozhodne nejde o bežnú záležitosť, pretože všetky mince pochádzajú z numizmatickej zbierky starých rodičov sťažovateľky, takže ide o rodinnú pamiatku, pričom matka sťažovateľky ako pôvodná žalobkyňa sa konca konania ani nedožila.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

22. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu.

23. Sťažovateľka stanovila rozsah a predmet svojej ústavnej sťažnosti tak, že za porušovateľa svojho práva označila len najvyšší súd a jeho postup v dovolacom konaní, ktoré prebieha po zrušení kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020 nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 75/2021-47 z 30. novembra 2021. Sťažovateľka tiež uviedla, že napadnuté konanie nemá dosiaľ pridelenú žiadnu spisovú značku.

24. Ústavný súd vo svojej judikatúre súvisiacej s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov opakovane konštatuje, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený vo svojej doterajšej judikatúre, podľa ktorého ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez

zbytočných prietáhov (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietáhmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

25. Ústavný súd zároveň pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

26. Zo skutkového stavu vyplýva, že v právnej veci sťažovateľky bolo naposledy právoplatne rozhodnuté rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 55/2018-559 z 24. októbra 2018, ktorým bol potvrdený druhý rozsudok okresného súdu, ktorým bola Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 234 515,04 eur s príslušenstvom. Predmetné rozhodnutie bolo následne zrušené uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020 a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie, čím právna vec sťažovateľky opätovne „ožila“. Spis bol okresnému súdu vrátený 27. októbra 2020. Na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 75/2021-47 z 30. novembra 2021 zrušil predmetné kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu. Uvedený nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 10. decembra 2021. Spis okresného súdu sa nepretržite nachádza na okresnom súde od 27. októbra 2020 (ústavný súd spis okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 75/2021 nežiadal, pozn.) a nebol najvyššiemu súdu dosiaľ predložený, čo vyplýva zo zistení ústavného súdu, napriek výzve najvyššieho súdu zo 14. decembra 2021 (sp. zn. Cpj 57/2021).

27. Ústavný súd si v plnej miere uvedomuje špecifickosť okolností dotknutého súdneho konania, čo vyplýva aj z nutnosti opakovaného zásahu ústavného súdu prostredníctvom kasácie rozhodnutí dovolacieho súdu, ako aj odvolacieho súdu či vyslovenia príkazu konať v dotknutom súdnom konaní. Napriek tomu ústavný súd konštatuje, že dovolacie konanie, ktoré sťažovateľka označila v ústavnej sťažnosti ako prietáhové bez špecifikácie spisovej značky (ktorá ešte nebola pridelená), v súčasnosti na najvyššom súde neprebíha pre absenciu súdneho spisu okresného súdu, ktorý mu bol vrátený riadne po skončení dovolacieho konania ako súdu, ktorý spisový materiál na dovolacie konanie predložil, a neexistoval žiaden dôvod (nemožnosť predvídať kasačné rozhodnutie ústavného súdu), pre ktorý by si najvyšší súd mal súdny spis okresného súdu naďalej ponechávať vo svojej dispozícii, keďže vec bola preňho v tom čase skončená. Najvyšší súd tak v aktuálnom štádiu dotknutého súdneho konania nemôže spôsobovať prietahy v konaní, ako to konštatovala aj podpredsedníčka najvyššieho súdu v upovedomení o vybavení sťažnosti sťažovateľky (č. k. Spr 220/22 z 10. februára 2022). Okresný súd je povinný po vykonaní potrebných procesných úkonov opakovane predložiť súdny spis najvyššiemu súdu na dovolacie konanie. Ústavný súd tiež pripomína, že právna istota sťažovateľky je v súčasnosti opätovne nastolená právoplatnosťou rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 55/2018-559 z 24. októbra 2018, ktorá bola obnovená právoplatnosťou nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 75/2021-47 z 30. novembra 2021, ktorým zrušil napadnuté kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu č. k. 2 Cdo 190/2019 z 30. septembra 2020

(konanie v dotknutej veci je teda právoplatne skončené, na čom prebiehajúce dovolacie konanie nič nemení).

28. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vyplýva aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už bolo meritórne rozhodnuté pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 223/2010, I. ÚS 390/2019). Inými slovami, ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06).

29. Účelom ústavnej sťažnosti je náprava aktuálneho stavu v napádanom konaní pred konkrétnym všeobecným súdom, resp. súdmi. Ústavná sťažnosť v tomto smere zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06)

30. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a okolností danej veci teda ústavný súd dospel k záveru, že v tomto prípade nemohol konštatovať také nedostatky, na základe ktorých by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľkou označeného práva postupom najvyššieho súdu (postup okresného súdu ústavná sťažnosť neatakuje). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu